

Βρυξέλλες, 3 Μαρτίου 2025
(OR. en)

6693/25

Διοργανικός φάκελος:
2025/0034(NLE)

RECH 76
COMPET 109

ΠΡΟΤΑΣΗ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	28 Φεβρουαρίου 2025
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2025) 62 final
Θέμα:	Πρόταση ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με το θεματολόγιο πολιτικής για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας για την περίοδο 2025-2027

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2025) 62 final.

σνημμ.: COM(2025) 62 final

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 28.2.2025
COM(2025) 62 final

2025/0034 (NLE)

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

**σχετικά με το θεματολόγιο πολιτικής για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας για την περίοδο
2025-2027**

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Σκοπός του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) είναι η δημιουργία ενός χώρου στον οποίο «οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνολογίες κυκλοφορούν ελεύθερα» (άρθρο 179 της ΣΛΕΕ). Ο EXE δρομολογήθηκε εκ νέου το 2020, συμπεριλαμβανομένης της έγκρισης του συμφώνου για την Έρευνα και την Καινοτομία (E&K)¹ στην Ευρώπη, το οποίο αναφέρει τους ακόλουθους κοινούς τομείς προτεραιότητας για δράση των κρατών μελών:

- (1) εμβάθυνση μιας πραγματικά λειτουργικής εσωτερικής αγοράς γνώσης·
- (2) από κοινού αντιμετώπιση της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού και άλλων προκλήσεων με αντίκτυπο στην κοινωνία, και αύξηση της συμμετοχής της κοινωνίας στον EXE·
- (3) ενίσχυση της πρόσβασης στην αριστεία στον τομέα της E&K σε ολόκληρη την Ένωση και ενίσχυση των διασυνδέσεων μεταξύ των οικοσυστημάτων καινοτομίας σε ολόκληρη την Ένωση·
- (4) προώθηση συντονισμένων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων έρευνας και καινοτομίας.

Με τη δημιουργία νέων δομών διακυβέρνησης και ενός πρώτου θεματολογίου πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024 με συγκεκριμένες δράσεις, η ΕΕ έδωσε νέα ώθηση στον EXE, με την ευθυγράμμιση των στρατηγικών και πολιτικών στον τομέα της E&K. Έχει σημειωθεί αξιοσημείωτη πρόοδος μέσω της συνεργασίας με τα κράτη μέλη, ιδίως όσον αφορά την αντιμετώπιση του κατακερματισμού των οικείων συστημάτων E&K. Οι πρωτοβουλίες επικεντρώθηκαν στις σταδιοδρομίες των ερευνητών, στις υποδομές έρευνας, στην ανοικτή επιστήμη, στην οικοδόμηση εμπιστοσύνης στην επιστήμη μέσω της συμμετοχής των πολιτών και στην κινητοποίηση πόρων για θεματική συνεργασία στον τομέα της E&K. Με τη διαδικασία από κοινού καθορισμού προτεραιοτήτων, την οποία δημιούργησαν σε συνεργασία τα κράτη μέλη, οι συμφεροντούχοι και η Επιτροπή, έχει ενισχυθεί το αίσθημα ιδίας ευθύνης και έχει αυξηθεί η δέσμευση για την υλοποίηση του EXE, ιδίως μέσω του πρώτου θεματολογίου πολιτικής για τον EXE.

Όπως και το πρώτο θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024, το δεύτερο θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027 περιγράφει συγκεκριμένες δραστηριότητες του EXE, οι οποίες χρησιμεύουν ως στρατηγικό πλαίσιο για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των χωρών της ΕΕ, την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων E&K και τη συλλογική αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων. Με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από την εφαρμογή του πρώτου θεματολογίου, το δεύτερο θεματολόγιο επιτυγχάνει ισορροπία μεταξύ, αφενός, της εμβάθυνσης της δράσης για τις τρέχουσες προτεραιότητες μέσω **διαρθρωτικών πολιτικών** και, αφετέρου, της διεύρυνσης του

¹ Σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου.

οράματος για τον EXE μέσω **νέων δράσεων του EXE**. Οι διαρθρωτικές πολιτικές είναι μακροπρόθεσμες πολιτικές για τον EXE, όπως η ανοικτή επιστήμη, οι ερευνητικές υποδομές και οι ερευνητικές σταδιοδρομίες, οι οποίες δεν περιορίζονται σε επιμέρους θεματολόγια πολιτικής και ενσωματώνονται στην εθνική και ευρωπαϊκή πολιτική. Οι δράσεις του EXE είναι συνοπτικές, καθοδηγούνται από την πολιτική και είναι προσανατολισμένες στους στόχους, ώστε να παρέχουν ουσιαστική προστιθέμενη αξία για την ΕΕ, τα κράτη μέλη και τους συμφεροντούχους. Οι δράσεις στους τομείς της τεχνητής νοημοσύνης στην επιστήμη, της ασφάλειας της έρευνας, της επιστήμης στην υπηρεσία των πολιτικών και της ισότητας στην επιστήμη προσδιορίστηκαν ως κενά για την κάλυψη των οποίων κρίθηκε αναγκαία η συνεργασία. Συνολικά, με τον τρόπο αυτό το επόμενο θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027 αποκτά σαφέστερη εστίαση βασισμένη στην πολιτική και σαφέστερη διάρθρωση για τη διευκόλυνση της εφαρμογής από τις εθνικές διοικήσεις και τους συμφεροντούχους.

Το θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE είναι ένα μη δεσμευτικό μέσο για την καθοδήγηση των εθνικών και ενωσιακών πολιτικών σύμφωνα με τους στόχους του EXE που ορίζονται στο άρθρο 179 της ΣΛΕΕ. Συντονίζει τις προτεραιότητες των κρατών μελών στις εργασίες για την προώθηση του EXE βάσει κοινής δράσης. Ως εκ τούτου, ενθαρρύνει την εθελοντική συνεργασία και τον συντονισμό μεταξύ των κρατών μελών και της ΕΕ. Δεδομένου του εθελοντικού χαρακτήρα, δεν υπάρχει νομική επιβολή της εφαρμογής. Η εφαρμογή του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE ακολουθεί τη λογική της μεταβλητής γεωμετρίας. Το φόρουμ του EXE, στο οποίο συμμετέχουν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τα κράτη μέλη, οι συνδεδεμένες χώρες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και οι συμφεροντούχοι σε επίπεδο ΕΕ, χρησιμεύει ως το όργανο διακυβέρνησης για τον από κοινού συντονισμό της υλοποίησης των δραστηριοτήτων του EXE.

Μολονότι μη νομοθετικές πρωτοβουλίες όπως το θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024, το οποίο περιλαμβάνει εθελοντικές δεσμεύσεις με τη μορφή δράσεων του EXE, έχουν σημειώσει σημαντική πρόοδο, εξακολουθούν να μην επαρκούν για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών φραγμών. Στην ανακοίνωση της Επιτροπής, της 22ας Οκτωβρίου 2024, σχετικά με την υλοποίηση του EXE² επισημάνθηκαν επίμονα ζητήματα, όπως οι ανισότητες όσον αφορά τις επιδόσεις στον τομέα της έρευνας, της ανάπτυξης και της καινοτομίας (ΕΑΚ) μεταξύ των κρατών μελών, τα ανεπαρκή επίπεδα ιδιωτικών και δημόσιων επενδύσεων στην ΕΑΚ που υπολείπονται του στόχου του 3 % του ΑΕΠ, τα κατακερματισμένα κανονιστικά πλαίσια, η περιορισμένη στήριξη της μεταφοράς τεχνολογίας και ο κατακερματισμός των υποδομών έρευνας και τεχνολογίας. Συμπερασματικά, στην ανακοίνωση τονίστηκε η ανάγκη για ισχυρότερη διακυβέρνηση.

Για την αντιμετώπιση των συστημικών προκλήσεων, οι μελλοντικές νομοθετικές πρωτοβουλίες θα συμπληρώσουν το θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE και θα μπορούσαν να θεσπίσουν νομοθετικά μέτρα που υπερβαίνουν την εθελοντική δράση στο πλαίσιο του μη δεσμευτικού θεματολογίου πολιτικής για τον EXE. Οι πρωτοβουλίες αυτές (π.χ. μια πράξη για τον EXE) θα αποτελέσουν ευκαιρία για την αντιμετώπιση των ζητημάτων μέσω της εναρμόνισης, της

² COM(2024) 490 final.

ομοιόμορφης εφαρμογής των κανόνων και της επιβολής των πολιτικών της ΕΕ για τη δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών. Τα ανωτέρω θα μπορούσαν να εφαρμοστούν σε τομείς για τους οποίους κρίνεται ότι απαιτούνται δεσμευτικοί κανόνες ή δομές για την επίτευξη των στόχων του ΕΧΕ πέραν των εθελοντικών μέτρων συντονισμού και συνεργασίας. Με τον τρόπο αυτό αναμένεται να μειωθεί σημαντικά ο κατακερματισμός των πολιτικών και των συστημάτων Ε&Κ εντός της ΕΕ.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Νομική βάση της παρούσας πρωτοβουλίας αποτελεί το άρθρο 292 της ΣΛΕΕ. Σύμφωνα με το άρθρο 292 της ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο μπορεί να διατυπώνει συστάσεις και να αποφασίζει μετά από πρόταση της Επιτροπής σε όλες τις περιπτώσεις όπου οι Συνθήκες προβλέπουν την έκδοση πράξεων μετά από πρόταση της Επιτροπής. Σύμφωνα με το άρθρο 179 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η ΕΕ θα έχει ως στόχο να ενισχύσει τις επιστημονικές και τεχνολογικές της βάσεις, με τη δημιουργία του ΕΧΕ στον οποίο οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνολογίες κυκλοφορούν ελεύθερα, και να αναπτύξει την ανταγωνιστικότητά της, συμπεριλαμβανομένης της ανταγωνιστικότητας της βιομηχανίας της, καθώς και να προωθήσει όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες που κρίνονται αναγκαίες. Σύμφωνα με το άρθρο 181 της ΣΛΕΕ, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη πρέπει να συντονίζουν τη δράση τους στον τομέα της έρευνας και της τεχνολογικής ανάπτυξης, ώστε να εξασφαλίζεται η αμοιβαία συνοχή των εθνικών πολιτικών και της πολιτικής της ΕΕ.

Η Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, μπορεί να λαμβάνει κάθε χρήσιμη πρωτοβουλία για την προώθηση του εν λόγω συντονισμού, ιδίως πρωτοβουλίες για την εκπόνηση κατευθυντηρίων γραμμών και δεικτών, την οργάνωση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και την προετοιμασία των εργασιών που απαιτούνται για την τακτική παρακολούθηση και αξιολόγηση. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο πρέπει να τηρείται πλήρως ενήμερο. Το άρθρο 182 παράγραφος 5 παρέχει τη δυνατότητα συμπλήρωσης των δράσεων που προβλέπονται στο πολυετές πρόγραμμα-πλαίσιο, μέσω της δυνατότητας που δίνεται στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, να θεσπίζουν τα μέτρα που απαιτούνται για την υλοποίηση του ΕΧΕ.

Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)

Σκοπός του ΕΧΕ είναι η δημιουργία ενός χώρου όπου «οι ερευνητές, οι επιστημονικές γνώσεις και οι τεχνολογίες κυκλοφορούν ελεύθερα» (άρθρο 179 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ). Δεδομένου ότι πρόκειται για πολυεπίπεδη πρωτοβουλία για τη διακυβέρνηση που υλοποιεί την προσέγγιση στο επίπεδο του συνόλου της δημόσιας διοίκησης (διασφαλίζοντας ότι οι πολιτικές ευθυγραμμίζονται σε διαφορετικά επίπεδα διακυβέρνησης και σε όλους τους τομείς πολιτικής), συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας. Σέβεται την αρμοδιότητα των κρατών μελών σε αυτόν τον τομέα και έχει ως στόχο να διασφαλίσει τη συνοχή της πολιτικής Ε&Κ σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και παγκόσμιο). Εισάγει πρωτοβουλίες που παρέχουν το μεγαλύτερο μέρος της προστιθέμενης αξίας της ΕΕ σε ευρωπαϊκό επίπεδο και οι οποίες συνδέονται με εθνικές και περιφερειακές απαντήσεις πολιτικής και τις αξιοποιούν. Η

παρούσα πρωτοβουλία συνάδει με την αρχή της επικουρικότητας, δεδομένου ότι, δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 3 της ΣΛΕΕ, η πρόταση δεν εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

- **Αναλογικότητα**

Οι προτεινόμενες δράσεις είναι ανάλογες προς τους επιδιωκόμενους στόχους. Η πρόταση στηρίζει την επίτευξη των στόχων του νέου EXE. Συμπληρώνει τις εθνικές δράσεις για τη δημιουργία ενός ερευνητικού χώρου αριστείας με επίκεντρο τον/την ερευνητή/-ρια, με βάση την αξία και με γνώμονα τον αντίκτυπο. Η πρόταση σέβεται τις πρακτικές των κρατών μελών και υιοθετεί μια διαφοροποιημένη προσέγγιση που αντικατοπτρίζει τη διαφορετική οικονομική, χρηματοπιστωτική και κοινωνική κατάσταση των κρατών μελών, καθώς και την πολυμορφία των ερευνητικών συστημάτων και των αντίστοιχων ιδρυμάτων και οργανισμών. Αναγνωρίζει ότι οι διαφορετικές εθνικές, περιφερειακές ή τοπικές συνθήκες ενδέχεται να οδηγήσουν σε διαφορές ως προς τον τρόπο εφαρμογής της προτεινόμενης σύστασης.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από το πρώτο θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024, η επιλογή της σύστασης του Συμβουλίου αναδεικνύει τη δέσμευση της Επιτροπής για ενίσχυση της συνεργατικής διακυβέρνησης του EXE με τη μετατροπή των αποτελεσμάτων των εργασιών συνδημιουργίας με τα κράτη μέλη, τις συνδεδεμένες χώρες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και τους συμφεροντούχους σε επίπεδο ΕΕ σε πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου. Στόχος είναι η δημιουργία αισθήματος ιδίας ευθύνης και η τεκμηριωμένη δέσμευση των κρατών μελών και των συμφεροντούχων ως βάση για περαιτέρω συνεργασία όσον αφορά τις συμφωνηθείσες δράσεις και τις διαρθρωτικές πολιτικές για κοινή δράση. Διατηρείται επίσης η ευέλικτη προσέγγιση σχετικά με την υλοποίηση των δράσεων του EXE και ο εθελοντικός χαρακτήρας του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **ΣΥΛΛΟΓΗ ΚΑΙ ΧΡΗΣΗ ΕΜΠΕΙΡΟΓΝΩΣΙΑΣ**

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στήριξε την πρότασή της για το θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027 σε στοιχεία από τον πρώτο κύκλο παρακολούθησης του EXE το 2023. Ο κύκλος περιλάμβανε την πρώτη 18μηνη επανεξέταση της εφαρμογής του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024 σε επίπεδο ΕΕ (έκθεση σε επίπεδο ΕΕ), εκθέσεις ανά χώρα σχετικά με τον EXE για όλα τα κράτη μέλη, καθώς και για 11 χώρες συνδεδεμένες με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη», τον πρώτο πίνακα αποτελεσμάτων του EXE και τον πρώτο πίνακα δεικτών του EXE. Η 18μηνη έκθεση σε επίπεδο ΕΕ παρείχε αξιολόγηση της προόδου όσον αφορά τους τομείς προτεραιότητας για κοινή δράση στον EXE, όπως ορίζονται στο σύμφωνο για την Ε&Κ στην Ευρώπη, και σχετικά με την εφαρμογή του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE. Οι ανά χώρα εκθέσεις σχετικά με τον EXE παρείχαν την ανάλυση αυτή σε εθνικό επίπεδο. Στον πίνακα αποτελεσμάτων του EXE αξιολογήθηκε η συνολική ενοποίηση και η συλλογική πρόοδος όσον αφορά τις προτεραιότητες του EXE το 2023

για την ΕΕ στο σύνολό της, ενώ στον πίνακα δεικτών αξιολογήθηκε η πρόοδος σε εθνικό επίπεδο. Όλες οι εκθέσεις είναι διαθέσιμες στο κοινό στην πλατφόρμα πολιτικής για τον ΕΧΕ³.

- **Εκτίμηση επιπτώσεων**

Δεν υπάρχει εκτίμηση επιπτώσεων. Δεδομένου ότι πρόκειται για πρόταση της Επιτροπής για σύσταση του Συμβουλίου, η οποία περιλαμβάνει τις δραστηριότητες του ΕΧΕ για το μέλλον, οι επιπτώσεις δεν μπορούν να προσδιοριστούν με σαφήνεια εκ των προτέρων. Επιπλέον, το θεματολόγιο πολιτικής για τον ΕΧΕ για την περίοδο 2025-2027 εκπονήθηκε σε συνεργασία με την ομάδα εμπειρογνομόνων του φόρουμ του ΕΧΕ, στην οποία συμμετέχουν τα κράτη μέλη, οι συνδεδεμένες χώρες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και οι συμφεροντούχοι. Οι προπαρασκευαστικές εργασίες συζητήθηκαν στο Συμβούλιο [ιδίως στο πλαίσιο της Επιτροπής Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας (ERAC), καθώς και μέσω της έγκρισης συμπερασμάτων του Συμβουλίου σχετικά με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, την ενίσχυση του ΕΧΕ και την αντιμετώπιση του κατακερματισμού⁴], στοιχεία που αποδεικνύουν ότι τα κράτη μέλη και οι συμφεροντούχοι αναμένουν την έκδοση του παρόντος εγγράφου.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Άνευ αντικειμένου.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Άνευ αντικειμένου.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Άνευ αντικειμένου.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Η εφαρμογή του θεματολογίου πολιτικής για τον ΕΧΕ για την περίοδο 2025-2027 παρακολουθείται μέσω του μηχανισμού παρακολούθησης του ΕΧΕ. Ο μηχανισμός παρακολούθησης του ΕΧΕ βασίζεται στις απαιτήσεις που ορίζονται στη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με ένα σύμφωνο για την Ε&Κ στην Ευρώπη. Στις 10 Ιουνίου 2022 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε στο Συμβούλιο το «Πλαίσιο για τον μελλοντικό μηχανισμό παρακολούθησης του ΕΧΕ», το οποίο προσδιορίζει λεπτομερώς τις συνιστώσες του μηχανισμού.

Για την αξιολόγηση της υλοποίησης των δράσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του θεματολογίου πολιτικής για τον ΕΧΕ τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο και για την αξιολόγηση των επιδόσεων της ΕΕ και των κρατών μελών όσον αφορά την επίτευξη των στόχων

³ <https://european-research-area.ec.europa.eu/>.

⁴ 16179/24.

του EXE, ο μηχανισμός παρακολούθησης του EXE περιλαμβάνει τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά εργαλεία υποβολής εκθέσεων.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Άνευ αντικειμένου.

Πρόταση

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το θεματολόγιο πολιτικής για τον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας για την περίοδο 2025-2027

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 292 πρώτη και δεύτερη περίοδος,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Σήμερα η ΕΕ βρίσκεται αντιμέτωπη με πολλαπλές και πρωτοφανείς προκλήσεις. Η παγκόσμια τάξη αλλάζει και τα θεμέλια της κοινωνικής μας ευημερίας και ασφάλειας κλονίζονται από ένα ταραχώδες γεωπολιτικό πλαίσιο, τον αυξανόμενο οικονομικό ανταγωνισμό, μια άνευ προηγουμένου ταχεία και μετασχηματιστική τεχνολογική επανάσταση, καθώς και την κλιματική αλλαγή και τις συνέπειές της. Έχει καταστεί επιτακτική η ανάγκη ενίσχυσης της ηγετικής θέσης και της στρατηγικής αυτονομίας της Ευρώπης σε βασικούς τεχνολογικούς τομείς. Στο πλαίσιο αυτό, η επιστήμη, η τεχνολογία και η καινοτομία είναι ζωτικής σημασίας για τη μείωση των τρωτών σημείων της Ευρώπης και την αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού της. Επιπλέον, η έρευνα και η καινοτομία (Ε&Κ) διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην ενίσχυση της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
- (2) Η ανάπτυξη του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας (EXE) βρίσκεται στο επίκεντρο των προσπαθειών μας για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων. Η φιλοδοξία για τη δημιουργία του EXE ως ενιαίας αγοράς για την έρευνα, την τεχνολογία και την καινοτομία έλαβε σάρκα και οστά το 2000 και κατοχυρώνεται στη Συνθήκη της Λισαβόνας ως ειδικός στόχος της ΕΕ. Η πρόσφατη πολιτική φιλοδοξία για τη δημιουργία μιας «Ένωσης έρευνας και καινοτομίας», η οποία θα οδηγήσει σε μια κοινή ευρωπαϊκή στρατηγική και πολιτική για την Ε&Κ, και για την περαιτέρω επιδίωξη της «πέμπτης ελευθερίας» καταδεικνύει τη συνεχή ανάγκη περαιτέρω ανάπτυξης ενός χώρου όπου οι χώρες θα συνεργάζονται για τον συντονισμό και τη βελτίωση των εθνικών πολιτικών και οικοσυστημάτων τους στον τομέα της Ε&Κ, και όπου οι γνώσεις, οι ερευνητές/-ριες και η τεχνολογία θα μπορούν να κυκλοφορούν ελεύθερα. Η ενίσχυση του συντονισμού σε επίπεδο ΕΕ μέσω του EXE μπορεί να συμβάλει στην τόνωση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων, καθώς και να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στην προώθηση της

βιώσιμης ανταγωνιστικότητας, σύμφωνα με τους στόχους της Πυξίδας Ανταγωνιστικότητας⁵.

- (3) Ο EXE έχει σημειώσει σημαντικά επιτεύγματα τα τελευταία 25 χρόνια σε βασικούς τομείς πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών υποδομών, της ανοικτής επιστήμης, της διεθνούς συνεργασίας, της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων στον τομέα της E&K, του κοινού προγραμματισμού, των ερευνητικών σταδιοδρομιών και της κινητικότητας των ερευνητών/-ριών. Συμβάλλοντας στα επιτεύγματα αυτά, οι δράσεις Marie Skłodowska-Curie (MSCA) έχουν χρηματοδοτήσει πάνω από 150 000 άριστους ερευνητές, ιδίως μέσω άριστων διδακτορικών προγραμμάτων, μεταδιδακτορικών υποτροφιών και ανταλλαγών προσωπικού στον τομέα της E&K, το EURAXESS έχει στηρίξει πάνω από 2 εκατομμύρια ερευνητές στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους και την κινητικότητά τους σε ολόκληρη την Ευρώπη, και το ευρωπαϊκό νέφος ανοικτής επιστήμης (EOSC) παρέχει απρόσκοπτη πρόσβαση σε ποιοτικά δεδομένα και ψηφιακές υπηρεσίες, στηρίζοντας παράλληλα τη διασυννοριακή και διεπιστημονική συνεργασία.
- (4) Το 2021 τα κράτη μέλη και η Επιτροπή κατέληξαν σε ένα νέο όραμα και ένα νέο πλαίσιο πολιτικής, τα οποία περιγράφονται στα συμπεράσματα του Συμβουλίου σχετικά με τη μελλοντική διακυβέρνηση του EXE⁶ και στο σύμφωνο για την E&K⁷. Το όραμα καθορίζει τις κοινές αξίες και αρχές που θα διέπουν την E&K και προσδιορίζει προτεραιότητες για κοινή δράση. Στο σύμφωνο, τα κράτη μέλη επανέλαβαν τη δέσμευσή τους να συνεργαστούν για την επίτευξη των στόχων του EXE με σκοπό την προώθηση της ολοκλήρωσης και της συνεργασίας και τη μείωση του κατακερματισμού σε ολόκληρη την Ευρώπη στους τομείς της επιστημονικής έρευνας, της τεχνολογίας και της καινοτομίας. Στα συμπεράσματα του Συμβουλίου του 2024 σχετικά με την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, την ενίσχυση του EXE και την αντιμετώπιση του κατακερματισμού του, τα κράτη μέλη επιβεβαίωσαν τη δέσμευσή τους να βελτιώσουν τον συντονισμό και να ευθυγραμμίσουν τις εθνικές πολιτικές E&K για τη δημιουργία ενός πιο ολοκληρωμένου και αποδοτικού ερευνητικού οικοσυστήματος⁸.
- (5) Το πρώτο θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024 δημιούργησε μια στέρεη βάση για την επίτευξη των στόχων του EXE. Μετουσίωσε τους τομείς προτεραιότητας του συμφώνου για την E&K σε ένα σύνολο συγκεκριμένων δράσεων. 17 δράσεις υλοποιήθηκαν από κοινού από την Επιτροπή, τα κράτη μέλη, τις συνδεδεμένες χώρες του προγράμματος «Ορίζων Ευρώπη» και τους συμφεροντούχους σε επίπεδο ΕΕ. Στο πλαίσιο της νέας διακυβέρνησης, το φόρουμ του EXE και οι υποομάδες του διαδραματίζουν μοναδικό ρόλο στη στήριξη της υλοποίησης του EXE και των δράσεών του. Λειτουργούν ως γέφυρα μεταξύ των ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών φορέων και διευκολύνουν τη συνεργασία. Η συμπεριληπτική και συμμετοχική προσέγγιση διασφαλίζει ότι ακούγονται όλες οι φωνές. Με τον τρόπο αυτό προωθούνται καινοτόμες στρατηγικές και ένα κοινό αίσθημα ιδίας ευθύνης όσον αφορά τις πολιτικές για την ενίσχυση του οικοσυστήματος E&K της Ευρώπης. Ως υψηλού επιπέδου

⁵ COM(2025) 30 final.

⁶ 14308/21.

⁷ Σύσταση (ΕΕ) 2021/2122 του Συμβουλίου.

⁸ 16179/24.

συμβουλευτικό όργανο στρατηγικής πολιτικής, η Επιτροπή Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και Καινοτομίας (ERAC) παρέχει έγκαιρες συμβουλές στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.

- (6) Η Επιτροπή υπογράμμισε τα επιτεύγματα του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024 και τη νέα διακυβέρνηση στην ανακοίνωση του 2024 με τίτλο «Υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας»⁹. Μεταξύ των κύριων επιτευγμάτων όσον αφορά την κάλυψη σειράς αναγκών στον τομέα της E&K σε ολόκληρη την Ευρώπη στο πλαίσιο του πρώτου θεματολογίου πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024 περιλαμβάνονται 1) η δημιουργία του Συνασπισμού για την Προώθηση της Αξιολόγησης της Έρευνας (CoARA), 2) η δημοσίευση του «κώδικα δεοντολογίας μηδενικής ανοχής για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας στο σύστημα έρευνας και καινοτομίας της ΕΕ», 3) η τόνωση του μετασχηματισμού της πράσινης ενέργειας μέσω της υλοποίησης του στρατηγικού θεματολογίου έρευνας και καινοτομίας της πιλοτικής δράσης του EXE για το πράσινο υδρογόνο, 4) η δημιουργία του «δικτύου διαχειριστικών αρχών της E&K και της συνοχής» (RIMA), το οποίο συνδέει τους φορείς πολιτικής στον τομέα της E&K με τις διαχειριστικές αρχές στον τομέα της E&K για την αξιολόγηση του χάσματος καινοτομίας, την αύξηση της αριστείας και την αξιοποίηση των υφιστάμενων μέσων διεύρυνσης, και 5) η ανάπτυξη ενός νέου πλαισίου παρακολούθησης και αξιολόγησης του EXE.
- (7) Το δεύτερο θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027 βασίζεται σε αυτή την προσέγγιση και έχει σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση των σημερινών προκλήσεων. Χρησιμοποιώντας ως βάση τους τομείς προτεραιότητας για κοινή δράση του συμφώνου για την E&K και τα αποτελέσματα της υλοποίησης του πρώτου θεματολογίου πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2022-2024, το δεύτερο θεματολόγιο περιγράφει 11 διαρθρωτικές πολιτικές του EXE και οκτώ συγκεκριμένες δράσεις του EXE. Αυτές είναι το αποτέλεσμα μιας εκτεταμένης διαδικασίας συνδημιουργίας στο πλαίσιο του φόρουμ του EXE και της ERAC, και στόχος είναι να ξεκινήσει η υλοποίηση εντός του 2025. Το πρώτο και το δεύτερο θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE συνδέονται μεταξύ τους. Το θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027 εξασφαλίζει τη συνέχεια των τρεχουσών πολιτικών στο πλαίσιο του πρώτου θεματολογίου, πραγματοποιείται την επίτευξη των βασικών μακροπρόθεσμων στόχων του EXE και διαθέτει την ευελιξία που απαιτείται για την ανταπόκριση σε νέες στρατηγικές ανάγκες.

ΣΥΝΙΣΤΑ ΤΑ ΕΞΗΣ:

1. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εγκρίνουν το θεματολόγιο πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027 με 11 διαρθρωτικές μακροπρόθεσμες πολιτικές του EXE, οι οποίες δεν θα περιορίζονται σε επιμέρους θεματολόγια πολιτικής αλλά θα διαθέτουν ωστόσο τριετές πρόγραμμα εργασίας, και με 8 δράσεις του EXE, οι οποίες θα πρέπει να ολοκληρωθούν στο πλαίσιο του τριετούς θεματολογίου πολιτικής. Όλες οι προτάσεις για τον EXE περιγράφονται λεπτομερέστερα στο παράρτημα.

⁹ COM(2024) 490 final.

2. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εφαρμόσουν σε εθελοντική βάση τις ακόλουθες διαρθρωτικές πολιτικές και δράσεις του EXE, σύμφωνα με τους τέσσερις τομείς προτεραιότητας για κοινή δράση στο πλαίσιο του συμφώνου για την Ε&Κ. Οι εν λόγω διαρθρωτικές πολιτικές και δράσεις επικεντρώνονται i) στην επίτευξη σαφούς προστιθέμενης αξίας σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, ii) στην επίτευξη αντικτύπου με την παραγωγή συγκεκριμένων παραδοτέων και απτών αποτελεσμάτων εντός τριών ετών, iii) στην αξιοποίηση της συνεχούς συνδημιουργίας μεταξύ των κρατών μελών, της Επιτροπής και των συμφεροντούχων, iv) στην αυτοτέλεια με μία κύρια δραστηριότητα, δηλαδή χωρίς επιμέρους δράσεις, και v) στην υλοποίηση στο πλαίσιο μιας μεταβλητής γεωμετρίας, κάτι που επιτρέπει ευελιξία όσον αφορά τον βαθμό στον οποίο μπορούν να συμμετέχουν οι χώρες.

1. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΕΜΒΑΘΥΝΣΗ ΜΙΑΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΓΝΩΣΗΣ

Η ελεύθερη κυκλοφορία των ερευνητών/-ριών, των γνώσεων και των δεδομένων είναι απαραίτητη για την οικοδόμηση ενός αποτελεσματικότερου και συμπεριληπτικότερου ευρωπαϊκού συστήματος Ε&Κ. Συμβάλλει στην ελαχιστοποίηση της αλληλεπικάλυψης των πόρων και στη δημιουργία της κρίσιμης μάζας που απαιτείται για την εξασφάλιση αποτελεσματικότητας. Για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ, είναι σημαντικό να ενισχυθεί η διεθνής θέση και η επιστημονική πρωτοπορία της ΕΕ μέσω της διεξαγωγής πρωτοποριακής βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας.

Η ΕΕ θα συνεχίσει να εργάζεται για την προτεραιότητα αυτή μέσω των ακόλουθων διαρθρωτικών πολιτικών:

ανοικτή επιστήμη — διευκόλυνση της ανοικτής επιστήμης μέσω της ανταλλαγής και της περαιτέρω χρήσης δεδομένων, μεταξύ άλλων μέσω του ευρωπαϊκού νέφους ανοικτής επιστήμης (EOSC)· **ερευνητικές υποδομές** — ενίσχυση της βιωσιμότητας, της προσβασιμότητας και της ανθεκτικότητας των ερευνητικών υποδομών στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας· **ισότητα των φύλων, ίσες ευκαιρίες για όλους και συμμετοχικότητα** — ενίσχυση της συμπεριληπτικής και διατομεακής ισότητας των φύλων στον EXE· **σταδιοδρομίες και κινητικότητα των ερευνητών/-ριών και συστήματα αξιολόγησης της έρευνας και ανταμοιβής** — ενίσχυση της ελκυστικότητας και της βιωσιμότητας των ερευνητικών σταδιοδρομιών, καθώς και μεταρρύθμιση της αξιολόγησης της έρευνας· **αξιοποίηση της γνώσης** — αναβάθμιση των ικανοτήτων και των δραστηριοτήτων αξιοποίησης της γνώσης· **παγκόσμια δέσμευση** — συνολική προσέγγιση για την Ε&Κ.

Για την επόμενη τριετία προτείνονται οι ακόλουθες δράσεις του EXE:

- ισότητα στην ανοικτή επιστήμη·
- προώθηση του ευρωπαϊκού οικοσυστήματος της επιστήμης στην υπηρεσία των πολιτικών (S4P)·

- διευκόλυνση και επιτάχυνση της υπεύθυνης χρήσης της ΤΝ στην επιστήμη στην ΕΕ.
- ενίσχυση της ασφάλειας της έρευνας.

2. **ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΑΠΟ ΚΟΙΝΟΥ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΠΡΑΣΙΝΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΜΕ ΑΝΤΙΚΤΥΠΟ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΚΑΙ ΑΥΞΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΣΤΟΝ ΕΧΕ**

Προκειμένου ο ΕΧΕ να ενισχύσει την ανταγωνιστικότητα, να βελτιώσει την ποιότητα ζωής των ανθρώπων στην ΕΕ και να αντιμετωπίσει κοινωνικές προκλήσεις, όπως η πράσινη και η ψηφιακή μετάβαση, πρέπει να δημιουργήσει συνέργειες με τις τομεακές πολιτικές και τη βιομηχανική πολιτική. Οι επενδύσεις στην Ε&Κ πρέπει να αποφέρουν απτά αποτελέσματα που χρησιμοποιούνται και αναπτύσσονται από την αγορά.

Οι ακόλουθες διαρθρωτικές πολιτικές έχουν αποτελέσει τις βασικές προσεγγίσεις για τον συγκεκριμένο τομέα προτεραιότητας:

Πρωτοβουλίες που βασίζονται στις προκλήσεις — Μετατροπή του στρατηγικού σχεδίου ενεργειακών τεχνολογιών (ΣΕΤ) σε βασική θεματική συνιστώσα του ΕΧΕ· **συνέργειες με την εκπαίδευση και το ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων** — βελτίωση της διάρθρωσης μεταξύ της Ε&Κ και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο πλαίσιο του ΕΧΕ και αξιοποίηση του πλήρους δυναμικού των ευρωπαϊκών οικοσυστημάτων Ε&Κ· **ενεργός συμμετοχή των πολιτών και της κοινωνίας στην Ε&Κ** — ενίσχυση της εμπιστοσύνης στην επιστήμη μέσω της συμμετοχής των πολιτών, της δραστηριοποίησής τους και της επικοινωνίας όσον αφορά την επιστήμη.

Για την επόμενη τριετία προτείνονται οι ακόλουθες δράσεις του ΕΧΕ:

- επιτάχυνση των επενδύσεων Ε&Κ για τον βιομηχανικό μετασχηματισμό και την ανταγωνιστική βιωσιμότητα της Ευρώπης·
- επιτάχυνση των μεθοδολογιών νέας προσέγγισης (ΜΝΠ) για την προώθηση της βιοϊατρικής έρευνας και των δοκιμών φαρμάκων και ιατροτεχνολογικών προϊόντων·
- διαμόρφωση εναρμονισμένου και συντονισμένου πλαισίου για μια ευρωπαϊκή προσέγγιση όσον αφορά την ακεραιότητα και τη δεοντολογία στον τομέα της Ε&Κ ενόψει των αναδυόμενων προκλήσεων.

3. **ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΙΣΤΕΙΑ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΈΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΣΥΝΔΕΣΕΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΣΕ ΟΛΟΚΛΗΡΗ ΤΗΝ ΈΝΩΣΗ**

Η ερευνητική αριστεία απαντά σε όλη την Ευρώπη, σε όλες τις ηλικίες, σε όλους τους επιστημονικούς κλάδους και σε όλους τους τομείς. Το πλήρες δυναμικό της δεν έχει

ακόμη αξιοποιηθεί λόγω σημαντικών ανισοτήτων όσον αφορά τις ευκαιρίες για ερευνητές/-ριες και φορείς καινοτομίας στον EXE. Μια διαρθρωτική πολιτική για τον συγκεκριμένο τομέα προτεραιότητας είναι η δημιουργία **συνεργειών μεταξύ ενωσιακών, εθνικών και περιφερειακών χρηματοδοτικών προγραμμάτων** — Βελτίωση της πρόσβασης της ΕΕ στην αριστεία.

Για την επόμενη τριετία προτείνεται η ακόλουθη δράση του EXE:

- ενίσχυση του ρόλου της Ε&Κ: μια νέα εποχή στη διαχείριση της έρευνας.

4. ΤΟΜΕΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ: ΠΡΩΘΗΣΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΕΝΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ

Δεδομένου ότι η ΕΕ επικεντρώνεται σε βασικούς τομείς για τη μελλοντική ανταγωνιστικότητα, βιωσιμότητα και ευημερία, η αλληλεπικάλυψη, η υποκατάσταση και ο κατακερματισμός των επενδύσεων και των πρωτοβουλιών στον τομέα της Ε&Κ θα ήταν αντιπαραγωγικά. Η διασυννοριακή συνεργασία μπορεί να ενισχύσει την αποδοτικότητα μέσω της συγκέντρωσης πόρων για την επίτευξη κρίσιμης μάζας και την αύξηση των δευτερογενών επιπτώσεων της γνώσης για την τόνωση της καινοτομίας. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπος αυτών των επενδύσεων θα απαιτηθεί επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις, ο σχεδιασμός, η εφαρμογή και η παρακολούθηση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στα εθνικά συστήματα Ε&Α. Στόχος των μεταρρυθμίσεων αυτών θα είναι η αύξηση της επιστημονικής αριστείας, η αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας, η ενίσχυση των δεσμών μεταξύ επιστήμης και επιχειρήσεων και η καλύτερη στόχευση των πολιτικών για τη στήριξη της επιχειρηματικής καινοτομίας.

Δεν προτείνεται συγκεκριμένη δράση του EXE στο πλαίσιο του εν λόγω στόχου, αλλά αναγνωρίζεται ευρέως ότι η τόνωση των επενδύσεων Ε&Κ και η έγκριση διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων εξακολουθούν να αποτελούν βασική προτεραιότητα για την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη ώστε να συνεργαστούν στενά χρησιμοποιώντας ένα σύνολο υφιστάμενων μέσων. Πιο συγκεκριμένα, η εφαρμογή των μέτρων Ε&Κ στο πλαίσιο του μηχανισμού ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της ΕΕ αναμένεται να ενισχύσει την εθνική ικανότητα καινοτομίας, ιδίως σε χώρες που εξακολουθούν να υστερούν.

Μέσω του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου για τον συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διενεργεί διεξοδική ανάλυση των εθνικών συστημάτων Ε&Κ και εκδίδει ειδικές ανά χώρα συστάσεις σχετικά με τον τρόπο τόνωσης του δυναμικού καινοτομίας κάθε χώρας. Στη συνέχεια, η Επιτροπή παρακολουθεί τις απαντήσεις πολιτικής από τα κράτη μέλη για την αξιολόγηση της προόδου όσον αφορά τη γεφύρωση των εντοπισθέντων κενών στον τομέα της Ε&Κ. Για να στηρίξουν τις προσπάθειές τους για βελτίωση των οικείων συστημάτων Ε&Κ μέσω μεταρρυθμίσεων, τα κράτη μέλη και οι συνδεδεμένες χώρες μπορούν να λάβουν στήριξη από εμπειρογνώμονες στο πλαίσιο του μηχανισμού υποστήριξης πολιτικής του προγράμματος «Ορίζων», ενός μέσου που έχει αποδειχθεί ιδιαίτερα επωφελές για τη βελτίωση της χάραξης πολιτικής και τον προσδιορισμό πορειών μεταρρύθμισης, καθώς

και του διμερούς ενισχυμένου διαλόγου με τα κράτη μέλη σχετικά με από κοινού συμφωνηθέντα θέματα της E&K.

3. Το καθιερωμένο πλαίσιο συνεργασίας μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των κρατών μελών, των συνδεδεμένων χωρών και των οργανώσεων συμφεροντούχων με τη μορφή του φόρουμ του EXE και της ERAC θα πρέπει να διατηρηθεί ως κεντρικός μηχανισμός διακυβέρνησης του EXE. Η εφαρμογή του επόμενου θεματολογίου πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027 θα εξακολουθήσει να αποτελεί μια συμπεριληπτική και διαφανή προσπάθεια σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης για την προώθηση της συνδημιουργίας και του αισθήματος ιδίας ευθύνης όσον αφορά το θεματολόγιο. Το φόρουμ του EXE εξακολουθεί να αποτελεί πλαίσιο διαβούλευσης για τις αναδυόμενες προκλήσεις, εκτός των δραστηριοτήτων του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027, οι οποίες απαιτούν διακρατική συνεργασία και καλύπτονται από το σύμφωνο για την E&K, όπως η παρακολούθηση της ελευθερίας της επιστημονικής έρευνας.
4. Η συντονισμένη εφαρμογή θα πρέπει να διασφαλίζει την ενεργό και ευρεία συμμετοχή των συμφεροντούχων σε επίπεδο ΕΕ σε ολόκληρο το φάσμα, από την έρευνα έως την καινοτομία και τη διείσδυση στην αγορά. Οι κατηγορίες των συμφεροντούχων στο φόρουμ του EXE θα πρέπει να επανεξεταστούν ώστε να επιτευχθεί μεγαλύτερη εκπροσώπηση των διαφόρων συμφερόντων.
5. Τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θα πρέπει να στηρίζουν την πλήρη συμμετοχή των χωρών που είναι συνδεδεμένες με το πρόγραμμα «Ορίζων Ευρώπη» και των κεντρικών οργανώσεων συμφεροντούχων σε επίπεδο ΕΕ στην υλοποίηση του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE για την περίοδο 2025-2027.
6. Οι επενδύσεις στον τομέα της E&K στην ΕΕ υπολείπονται των προσδοκιών και παραμένουν κάτω από τα επίπεδα των επενδύσεων σε πολλούς από τους παγκόσμιους ανταγωνιστές της ΕΕ. Επί του παρόντος η ΕΕ δαπανά περίπου το 2,3 % του ΑΕΠ της στην E&A, ποσοστό πολύ χαμηλότερο από τον στόχο του 3 % για την E&A που τέθηκε το 2002 στη Διακήρυξη της Βαρκελώνης. Για να αντιμετωπιστεί η πολύπλευρη πρόκληση της επίτευξης του στόχου του 3 %, απαιτείται συντονισμένη δράση για την τόνωση των δημόσιων και ιδιωτικών επενδύσεων στον τομέα της E&A. Απαιτούνται επίσης περαιτέρω μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση των εθνικών οικοσυστημάτων E&K και τη μεγιστοποίηση του αντικτύπου από την αύξηση των επενδύσεων στον τομέα της E&K. Επιπλέον του τομέα προτεραιότητας «Προώθηση συντονισμένων επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων έρευνας και καινοτομίας» του συμφώνου για την E&K, τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα πρέπει να συνεχίσουν τις προσπάθειές τους προς αυτή την κατεύθυνση.
7. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεχίσουν να εφαρμόζουν τον μηχανισμό παρακολούθησης του EXE που περιγράφεται στο σύμφωνο για την E&K στην Ευρώπη και αναλύεται στο «Πλαίσιο για τον μελλοντικό μηχανισμό παρακολούθησης του EXE» που παρουσίασε η Επιτροπή στο Συμβούλιο στις 10

Ιουνίου του 2022¹⁰. Ο μηχανισμός παρακολούθησης του EXE θα αξιολογήσει την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των προτεραιοτήτων του EXE, όπως ορίζονται στο σύμφωνο για την E&K. Ο μηχανισμός παρακολούθησης του EXE θα πρέπει να αποτελείται από τα εξής:

- (1) πίνακα αποτελεσμάτων του EXE για την παρακολούθηση της προόδου προς την επίτευξη των στόχων του EXE τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο, ο οποίος θα επικαιροποιείται τακτικά·
- (2) τακτική έκθεση παρακολούθησης του EXE από την Επιτροπή προς το Συμβούλιο για την επανεξέταση της εφαρμογής του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE·
- (3) τακτικές εκθέσεις ανά χώρα σχετικά με τον EXE για την επισκόπηση της προόδου των χωρών όσον αφορά την εφαρμογή του θεματολογίου πολιτικής για τον EXE.

Τα κράτη μέλη θα συνεχίσουν να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τον EXE, ιδίως παρέχοντας δεδομένα και πληροφορίες μέσω της πλατφόρμας πολιτικής για τον EXE. Τα κράτη μέλη θα προωθήσουν επίσης την υλοποίηση των δράσεων και των αποτελεσμάτων του EXE στις χώρες τους, αξιοποιώντας τη διαθέσιμη υποστήριξη.

Βρυξέλλες,

*Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος*

¹⁰ Σημείωμα του Συμβουλίου 9578/22.